

СЕРЕДА А.І., ст.гр. МО-07 Б

Науков. керівн.: Усова А.В., ас.

АДИ ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

м. Горлівка

СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ В МАШИНОБУДІВНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Изучен один из самых важных технико-экономических показателей работы промышленности — себестоимость и пути ее снижения, с целью использования их в решении практических проблем. Приведены возможные направления снижения себестоимости продукции.

Актуальність. В умовах ринкової економіки змінюються функції і права промислових підприємств в області ціноутворення, розподілу фінансових коштів та їх використання. Виробнича, фінансова та соціальна діяльність підприємства, а також і оплата праці на сьогоднішній день здійснюється за рахунок зароблених колективом коштів, тобто за рахунок власного доходу підприємства.

У даних умовах економічність роботи підприємства характеризується насамперед собівартістю продукції, яка являє собою вираз у грошовій формі поточних витрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції. У ній знаходить своє відображення вартість спожитих оборотних фондів, частка основних фондів, що зношується в процесі виробництва (у вигляді амортизаційних відрахувань), частка живої праці у вигляді заробітної плати (продукт для себе) і частина продукту для суспільства у вигляді податків та відрахувань на збори і позабюджетні фонди. У ході виробничо — господарської діяльності ці витрати повинні відшкодуватися за рахунок виручки від реалізації виготовленої продукції.

Собівартість є основою порівняння витрат і доходів. Зниження собівартості продукції є найважливішим чинником збільшення прибутку і рентабельності, зростання ефективності виробництва.

Мета дослідження: теоретичне обґрунтування положень і методичних рекомендацій щодо можливих шляхів зниження собівартості як одного з факторів підвищення конкурентоспроможності в машинобудівному виробництві. У відповідності з поставленою метою роботи поставлені і вирішені такі завдання: визначення значимості собівартості на підприємстві; вивчення шляхів зниження собівартості; пропозиція оптимального варіанту для пошуку шляхів зниження собівартості.

Основна частина. Одним з найважливіших техніко-економічних показників роботи промисловості і окремих підприємств є собівартість, яка виражає в грошовій формі всі витрати підприємства на виробництво і збут

продукції. Собівартість продукції є однією з основних економічних категорій. Зниження собівартості, означає зменшення кількості матеріальних, трудових і грошових ресурсів, необхідних для виробництва продукції [1].

Проблеми аналізу витрат і собівартості продукції в умовах ринкової економіки знайшли своє відображення в наукових працях Бородіна А.С., Валуєва Б.І., Голови С.Ф., Гуцайлюк З.В., Ефименко В.І., Литвина Б.М., Мніха Е.В., Пархоменка В.М., Кужельного М.В., Кузьмінського А.М., Чумаченко М.Г. та інших вітчизняних і зарубіжних авторів.

Проводячи дослідження з виявлення шляхів зниження собівартості, доводиться звертатися до безлічі методів і способів збору і обробки інформації. У даній роботі для постановки та вирішення конкретного завдання використані загальнонаукові традиційні методи — аналіз і синтез, порівняння та аналогія, узагальнення. За базу дослідження взяті праці як вітчизняних, так і зарубіжних авторів.

Головними завданнями розвитку економіки на сучасному етапі є всемірне підвищення ефективності виробництва, а також заняття стійких позицій підприємств на внутрішньому і міжнародному ринках. Щоб витримати гостру конкуренцію і завоювати довіру покупців, підприємство повинно вигідно виділятися на тлі підприємств того ж типу. Добре відомо, що покупець насамперед цікавить якість і ціна продукції — чим вище перший показник і нижче другої, тим краще і вигідніше для покупця і підприємства. Резерви поліпшення цих показників як раз і укладені в собівартості продукції [2].

Собівартість є основою визначення цін на продукцію. Її зниження призводить до збільшення суми прибутку і рівня рентабельності. Більше того, для підприємств, які виробляють продукцію, ціни на яку жорстко регламентовані законодавством, зниження собівартості — єдина можливість зробити своє виробництво рентабельним і отримувати прибуток. Радикальні економічні зміни в нашій державі вимагають змін в управлінні, а умови ринку спонукають підприємства прагнути до оптимізації собівартості. Цьому значною мірою сприяє економічний аналіз, від якого залежить якість і оперативність інформаційного забезпечення керівництва.

Пріоритет аналізу на задоволення в першу чергу внутрішніх користувачів вимагає вирішення проблем методичного, організаційного та управлінського характеру.

Систематичне зниження собівартості промислової продукції — одне з основних умов підвищення ефективності промислового виробництва. Вона безпосередньо впливає на величину прибутку, рівень рентабельності, а також на загальнодержавний грошовий фонд — бюджет, тому формування витрат виробництва та обігу, їх аналіз та облік мають важливе значення для підприємницької діяльності організацій [3].

Успіх боротьби за зниження собівартості обумовлює, перш за все, зростання продуктивності праці робітників, що забезпечує в певних умовах економію на заробітній платі. Розглянемо, в яких умовах при зростанні продуктивності праці на підприємствах знижуються витрати на заробітну плату робітників. Збільшення виробітку продукції на одного робітника може бути досягнуте за рахунок здійснення організаційно-технічних заходів, завдяки чому змінюються, як правило, норми виробітку і відповідно їм розцінки за виконувані роботи. Збільшення вироблення може відбутися і за рахунок перевиконання встановлених норм виробітку без проведення організаційно-технічних заходів. Норми виробітку і розцінки в цих умовах, як правило, не змінюються.

У першому випадку, коли змінюються норми виробітку і розцінки, підприємство одержує економію на заробітній платі робітників. Пояснюється це тим, що у зв'язку зі зниженням розцінок частка заробітної плати в собівартості одиниці продукції зменшується. Однак це не призводить до зниження середньої заробітної плати робітників, так як наведені організаційно-технічні заходи дають можливість робітникам з тими ж витратами праці виробити більше продукції. Таким чином, проведення організаційно-технічних заходів з відповідним переглядом норм виробітку дозволяє знижувати собівартість продукції за рахунок зменшення частки заробітної плати в одиниці продукції одночасно зі зростанням середньої заробітної плати робочих.

У другому випадку, коли встановлені норми виробітку і розцінки не змінюються, величина витрат на заробітну плату робітників у собівартості одиниці продукції не зменшується. Але із зростанням продуктивності праці збільшується обсяг виробництва, що призводить до економії по інших статтях видатків, зокрема скорочуються витрати по обслуговуванню виробництва і управлінню. Відбувається це тому, що в цехових витратах значна частина витрат — умовно-постійні витрати, які не залежать від ступеня виконання плану виробництва. Це означає, що їх загальна сума не змінюється або майже не змінюється в залежності від виконання плану виробництва. Звідси випливає, що, чим більше випуск продукції, тим менше частка цехових і загальнозаводських витрат у її собівартості.

Зі збільшенням обсягу випуску продукції прибуток підприємства збільшується не тільки за рахунок зниження собівартості, але і внаслідок збільшення кількості продукції, що випускається. Таким чином, чим більший обсяг виробництва, тим за інших рівних умов більше сума одержуваної підприємством прибутку [5].

Для вирішення проблеми зниження витрат виробництва на машинобудівному підприємстві рекомендується розробити загальну програму, яка повинна щорічно коригуватися з урахуванням мінливих обставин на підприємстві.

Зміст і сутність комплексної програми зі зниження витрат виробництва залежать від специфіки підприємства, поточного стану і перспективи його розвитку, але, в загальному плані, в ній повинні бути відображені: комплекс заходів щодо більш раціонального використання матеріальних ресурсів (впровадження нової техніки та безвідходної технології; вдосконалення нормативної бази підприємства; використання відходів виробництва; поліпшення якості продукції та зниження відсотка браку та ін.). Ще повинні проводитись заходи, пов'язані з визначенням і підтримкою оптимального розміру підприємства, що дозволяють мінімізувати витрати залежно від обсягу виробництва; заходи, пов'язані з поліпшенням використання основних фондів (звільнення підприємства від зайвих машин та обладнання; здача майна підприємства в оренду та ін.). Встановлено, що комплексна програма зі зниження витрат виробництва повинна мати чіткий механізм реалізації. На підприємствах машинобудування рекомендовано використовувати програму, що підвищує обсяги продажу. Для одержання більш високого результату застосовуються об'єднання декількох найбільш ефективних заходів, що входять у комплексну програму, при цьому варто строго враховувати специфіку і можливості підприємства.

Висновки. Таким чином, собівартість є основою визначення цін на продукцію. Її зниження призводить до збільшення суми прибутку і рівня рентабельності. Систематичне зниження собівартості промислової продукції — одне з основних умов підвищення ефективності промислового виробництва. Успіх боротьби за зниження собівартості обумовлює, перш за все, зростання продуктивності праці робітників, що забезпечує в певних умовах економію на заробітній платі. Для вирішення проблеми зниження витрат виробництва на машинобудівному підприємстві рекомендується розробити загальну програму, яка повинна щорічно коригуватися з урахуванням мінливих обставин на підприємстві.

Бібліографічний список

1. **Бердникова Т.Б.** Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия. — М.: ИНФРА-М, 2001.
2. **Ефремова А.А.** Себестоимость: от управленческого учета до бухгалтерского учета расходов. — М.: Вершина, 2006.
3. **Кузькін Е.Ю.** Фінансовий потенціал підприємств машинобудівної галузі //Финансы Украины. — 2009.- №7. — С.89-99.
4. **Кузьмін О.Є., Кужда Т.І.** Модель фінансово — інноваційного розвитку машинобудівного підприємства // Финансы Украины .- 2009.- №9.- С.78-86.
5. **Савицкая Г.В.** Экономический анализ: Учебник. — М.: Новое знание, 2003

6. **Слезко Т.** Себестоимость в постиндустриальной экономике: взгляд бухгалтера // Экономика Украины. — 2010.-№9. С.60-67.